

مشرق و مغرب

سر ۱۳۳۰

اتبعون اهدكم سبيل الرشاد

دینی ، علمی ، ادبی ، سیاسی هفته لق مجموعه اسلامیہ در

والله يهدي من يشاء الى صراط مستقيم

صاحب و مدیر مسئول : ح . اشرف ادیب

اجتماعیه

سبیل الرشادك اجتماعیه کی مسلكی عمومی اولمقنن زیاده خصوصی بر ماهیتی حائز اوله جقدر . فقط بویه اولسی اجتماعیات لفظنك محیط اولدینی مباحثک بستمون اهلانی تضمن ایتمز . سبیلک ستونلری معنای عمومیسی اعتباریه مباحث اجتماعیه نك کافه سی ایچون آچیکدر . فقط جریده بر اسلام جریده سی اولمق حیثیه نك زیاده عالم اسلامه عائد مسائل اجتماعیه دن بحث ایلیه جکدر . بوندن متصدی ده شتون اسلامیه نك منحصر آفتون اجتماعیه نقطه نظرندن تدقیق ، محاکمه سی دکدر . سبیلک ستونلرنده موضوع بحث اوله جق مسائل اجتماعیه ، عالم اسلامده ماده موجود اولان ، فوایدی اسلامی مستفید ، محاذیری متضرر ایدن مسائل جهل سندن اوله جقدر . چونکه شمذیک بزده موضوعی اولمیان نظریات اجتماعیه ایله ستونلر دولدور مقی خراب برکبه ده اقامته مجبوریت وار ایکن سیرایله ، کاشانه لره مخصوص انشا آت پلانلرینک تدقیقه مشغول اولمق قیلندندر . سبیل الرشاد اسلامه عائد مسائل اجتماعیه دن بحث ایتدیکی صروده هیچ بر زمان جهلک ، معنای مشهوریه تعصیبک دلالتنه اقتدا ایتیه جک ؛ اسلامی کریوه لره دوشورن بواکی دلیل ذلیله دائماً نظر نفرتله باقه جقدر . چونکه انک اعتقادینه توره حدیقه دینه مستولی اولان یبانی اولتلا انجق بوصورتله آیتلانه بیله جکی کی « تحسبهم ایقاپاً وهم رتود » نص جلیله ماصدق اوله جق صورتده راحت دوشکنه اوزانان اوچوز میليونلق برکله ده انجق بوصورتله دوره حیات وفعالیته کیره بیله جکدر . سبیل بومبختده لوم لأمندن ، شتم شامندن اصالتحاشی ایتیه جک ، دوغرولغنه قائل اولدینی بر فکری ، بر اجتهادی ، محابا اظهاردن چکینمیه جکدر .

فلسفه

سبیل الرشاد مباحث فلسفیه یی ده احتوا ایده جک ، بتون مسالک فلسفیه اربابنک افکار و ملاحظاتی ایچون دائماً صحیفه لرینی آچیق بولندیرد جقدر . فقط هیچ بر زمان فلسفیه یی هدم دینه آلت اتخا ایتیه جکدر . بلکه فلسفه نك بر جوق مباحثی تأید دینه خادم قیله جقدر . سبیل ، مسالک مختلفه فلسفیه دن کمال سربستی ایله بیکی کبائر دن عدایده جک قدر مقتضای زماندن غافل اولدینی کی ، فلسفه نك هجومندن قورقه جق قدرده ضعف قلبه ، ضعف ایمانه مبتلا دکدر . بناء علیه اظهار حق و حقیقه مدار اولمق ایچون انک منکرانه فکرلری ، انک ملحدانه نظریه لری عیناً نقلده ، بی طرفانه محاکمه ده اصلاً برأس کوزمیه جک و بلکه بوشقی لازم و ضروری عد ایلیه جکدر .

وحدت وجود

۱۸

فکریونک عالم خارجی حقنده مختلف نظریه لری واردر ، بونظریه لرنک نوعنه

کوره مسلکدره تعدد ایدر . بونلر حقنده تفصیلاته کیریشمک صددن تباعدی مستلزمدر . بو مسلکک انک مفرطی اشیا خارجییه یی « انا » اوزرینه ترتب ایتدیرن و « ایده آلزم نه غویست » ده نیلن مسلکدر . بو مسلک ارباب نفس ناطقه ایله آکا مخصوص اولان قوای مدرکه نك حالات مختلفه سندن بشقه برشینک وجودینه قائل اولمیب عالم خارجی یی تشکیل ایدن صور ممکناتک اوقوتلرله قائم و اوقوتلرک برر شکل مخصوصی اولدیننه قائلدرلر بونلرک نظرنده عالم کندی حقیقت ذایه لری اولان « انا » دن عبارتدر . حال بوکه ذوی الارواح دن اول عالم وار ایدی ذوی الارواح بالخاصه انلردن بری اولان انسان عوالمه نسبة حدیث الیه صایلیر . شو حالده دنیاده نفوس مدرکه یوق ایکن عوالمک ولوکه بشقه بر صورتله اولسون وجودینی تصدیق ضروریدر . ذوات اشیا نك قیام ذاتیلری اعتباریه بر وجود مدرکه قارشى تحققلری نظریه سی قبول ایدلیدیکی تقدیرده او وجود مدرکک بهمه حال بزدن بشقه برشی اولسی لازم کله جکی تظاهر ایدر . ایکنجی ملاحظه یه کنگجه اوده فس ناطقه ده حصول احساسات ایچون بر علت خارجییه نك وجودینه احتیاج درکار اولمیدر . فلاسفه دن بعضیلری بوعلتی نفس ناطقه نك سلسله حالاتی میانته ادخال ایدرک بونلره هنوز نفسمزده تجلی ایمان احساسات ممکنه دیورلر حال بوکه احساسات ممکنه ندر ؟ نفسده تجلی ایتمین حالات . بو حالات نصل اولورده عین زمانده نفسده تجلی ایدن حالاته علت اوله بیایر ؟ چونکه هنوز کندیسی تحقق ایتمه مشدر . شو حالده نفسده حصول احساسات ایچون بر علت خارجییه نك وجودینه احتیاج محققدر . چونکه برقاعده کلیه اولان قاعده علت بونی اقتضایدر . هایدی بوندن ده صرف نظر ایدم . نفس ناطقه نك دائرة ادراکی ، دائرة احاطه سی محدود اولدینی ده انصافه و داخ ایتمه دن انکار ایدیله مزیا ؟ اولیه ایسه عوالم غیر متناهی نك عقلاً مجزومز اولان وجودینه نه دیهلم ؟ اگر اشیا خارجییه یالکز « انا » دن عبارت اولان نفس ناطقه یه قارشو متعین اولایدی وجودی عقلاً مجزومز اولان عوالم غیر متناهی نك دائرة ادراکی خارجنده اولمق حسیه موجود اولماق لازم کلیر ایدی .

حال بوکه او عالملر موجوددر ، بونلرک وجود نفس الامر یی اعراضندن تجرید ایله معقولاتدن اولمق اوزره قبول ایتک بر نوع مکابره در عکس صورت قبول ایدلیدیکی تقدیرده اشیا خارجییه نك وجودی بزم ، دراکمه مفقور وانک وجودیه مشروط اولماق اقتضا ایدرکه حقیقتده بودر . ابشته یوقاریده اسمی کن « برقلدی » ورودی ضروری اولان بو بویکی اعتراضی دفع ایچون فکریی دیگر بر نظریه ایله تصحیح ایدیور . بوفلسوف ، انک متعصب فکر بوندن اولمقله برابر اشیا خارجییه نك وجودینی انکار ایتیب یالکز انلرک افکار محضدن عبارت اولدینی سوبلیور . و بوانکارک انسانده کی نفس ناطقه دن بشقه برادرکه تعبیر دیگرله عقل کله قارشى تعینه قائل اوله رق بوکاده جناب حق دیور .

بوصورتله بزم اشیا خارجییه نامنی ویردیکمز حقایق ثابتیه جناب

حقه قارشو تعین ایلدکن صکره عقول جزویه طرفندن ادراک اولنانه سلسله افکار نظریله باقیور . « برقهی » ک روح ملاحظاتی متصوفانه برادا ایله افاده ایدیلیرسه اهل وحدتک فکرینه یاقلاشیر . عقل ایچون طریق براولق حیثیتله بوندن ده برشی چیقماز . ذاتاً اهل وحدتک مسلکی حقنده نظری تدقیقاته کیریشنلر همه حال انی فکریون مسالکندن برینه تماس ایتدیریورلر . حتی ابن خلدون بیه اهل وحدتک مسلکی تنقید ایتدیکی صرهده انی دوندیروب دولاشدیروب « ایده آلیم نهغویست » مسلکی درکسه ایندیروبور . قارئینی مقدمه این خلدونه مراجعت کلفتندن وارسته قیلحق ایچون بورایه عیناً نقل ایتدیکنر آتیدهکی صحیفه دقتله مطالعه ایدیلرک اولورسه خلاف حقیقت بر اسناده تصدی ایتدیکنر اکلاشیلیر ، مقدمه این خلدوندن نقل اولنان صحیفه شورد :

« متأخرین متصوفه نك بر فرقه سی دخی وحدت مطلقه یه قائل اولدیلر و بو مذهب تمقل و تفرع اتنده اولکیدن ده غریب بر رأیدر بومذهب اصحابی زعم ایدرلرک وجودک تفاسیلنده بر طاقم قوتلر واردرک موجوداتک حقایق وصور موادی انلر ایله اولور و عناصرک وجودی دخی کندوده اولان قوتلر ایله در ،

و کذا ماده و هیولای عناصرک کدیسندده دخی قوتلر واردرک ماده مذکورک وجودی انلر ایله در صکره مرکباتده دخی بو قوتلر موجود اولوب انحق مابهلرکیب اولان قوتک ضمنتده بولنورلر . قره معدیه ده قوای عناصر موجود اولوب فضله اوله رق کندوده دخی بر قوت واردر صکره قوای حیوانیه قوای معدنییه متضمن اولوب کندیسندده دخی دیگر قوت زائده واردر . قوای حیوانیه یه نسبتله قوای انسانیه دخی بویله در صکره فلك دخی کذلک قوه انسانیه ایله بر قوه زائده یی متضمن اولوب ذوات روحانیه نك حالی دخی بوموال اوزره در و کافه سنی من غیر تفصیل جامع اولان قوت انحق قوه الهیه درک کلی و جزئی جمع موجوداتده منبت و منبسط اولمش و جمله سنی جمع ایدوب یالکز ظهور یا خفا و یا خود صورت یا ماده جهتندن اولیه رق بلکه من کل الوجوه جمله سنی احاطه ایتمش اولدیغندن کافه سی واحدر و اول واحد ذات الهیه نك کندیدر و فی الحقیقه ذات الهیه واحد بسیطدر . وانی مفصل اولان انحق بر اعتباردر حیوانیتله انسانیت کی که حیوان انده مندرج وانک وجودیله موجوددر ، انکچون بعضاً بویله جنس مع انواع ایله و بعضاً دخی کل مع الجزء ایله تمثیل ایدر . انحق بونلری مثال اوله رق ایراد ایدوب بو خصوصده من کل الوجوه ترکیب و کثرتدن فرار و حذر ایدرلر . وانلرک عندنده ترکیب و کثرتی موجب اولان انحق وهم و خیالدر .

بومذهبک تقریرنده ابن دهقانک کلامندن ظاهر اولان بودرک انلرک وحدت حقنده اولان کلاملرینک حقیقی حکمانک الوان حقنده دیدکرینه شهبدر شویله که حکما الوانک وجودی ضیایله مشروط اولدیغندن ضیامعدوم اولدقده الوان بر وجهله موجود اوله نماز دیرلر . انلرک عندنده دخی موجودات محسوسه نك کایسی مدرک حسینک وجودیله مشروط و بلکه موجودات معقوله دخی مدرک عقلمک وجودیله مشروط اولدیغندن بو

صورتده کایسی مفصل اولان وجود ، مدرک بشری ایله مشروط اولمین مدرک بشرینک بتون بتون عدمی فرض ایتدیکنر ده وجودک تفصیلی اولیوب موجود اولان انحق بسیط واحد اولمش اولور . بو صورتده حرارت و برودت و صلابت و ملائمت و ارض و ما و نهار و سما و کواکبک وجودی انحق انلری مدرک اولان حواسک وجودندن ناشی اوله رق وجود نفس الامری بولمیدیغندن انلری مفصل اولان مدرکک مفقود اولدقده هیچ تفصیل بولمیوب موجود اولان انحق ادراک واحد اولورک « انا » دن عبارت اولوب بشقه برشی بولنماز و بونی نائمک حالیه تمثیل ایدرلرک حال نومده حسب ظاهری مفقود اولدقده اکا کوره جمیع موجودات مفقود اولوب قوه خیالیه سنک تفصیل ایتدیکی رؤیادن بشقه برشی قالمماز ایشته اویانق کیمسه نك حالی دخی بویله در دیرلرک اودخی بو ادراکات عیدیه یی بر نوع مدرک بشری سیله تفصیل ایدوب مدرکی مفقود اولدقده تفصیل دخی مفقود اولور . ایشته صوفیه نك کلامنده وهمک معناسی بودر یوقسه ادراک انسانینک بر قسمی اولان وهم دیمک دکدر ایشته ابن دهقانک کلامندن اکلاشیلیرنه کوره مذهب مذکور اصحابک خلاصه رأیلری بودر

انحق رأی مذکور درجه صحت و قبولدن ساقط و نازلدر زیرا کیروب چیقمش اولدیغمز و کیده جکمز بلده نك قیناً وجودی کوزیمزدن غائب ایکن جزم ایدرلر و کذا سما و کواکبک و سائر کورمدیکمز شیلرک وجودی قطعاً بیلورلر و انسان بونی قطع ایدوب بویله یتینیاتده کندی کندینه مکابره ایده مز حال بوکه حجاب حسی کشف ایله علم روحانی یه مطلع اولوبده اوهم و خیالاتدن سالم اولان کیمسه مستغرق بحر معرفت اوله رق ادراکی بوکونه تخیلاتدن خالص و خالی برادراک سازج بسیط عمومی اولق لازم کلوب بوسورتده ایسه تفصیل و تفریق ایله حقایق موجوداتی فصل تعین ایده بیلور ؟ و سوبلیدیکی سوزلر عوارض و همیه دن بشقه نه اوله بیلور ؟ بناء علیه بوکونه کشف صاحبی کنیدی متهم ایدوبده عبادتنه اقبال ایتک اوزره مراجعت ایتلیدر تا که حق جناب انی واصل مرتبه حقیقت ایله الخ

فرید

فَقْهُمُ وَقْتًا وَیَوْمًا

مسلمانلق عالمده انتشار ایدن اسلام مجله لرینک همان اکثریسندده بوعنوانه تصادف اولنور ، اک طائلی علمی ملاحظه لر ، فقهی دوشونجه لر بوعنوان آلتنده مطالعه ایدیلیر . و قتیله اسلام عالمده یک عالی موقعر اشغال ایدن افاضل علمانک کیجه لری کوندوزلره قاته رق سنه لرجه ، عمرلرجه چالشمه لرینه زمین اولان مسجدرده ، جامعارده ، مدرسه لرده اکا بر فقهانک اشتراکیله کونلرجه امتداد ایدن مذاکره و مباحثه لر ایچونده یکانه موضوع تشکیل ایدن علم جلیل فتهک زمانرک دینی و اسلامی مجله لرنده دخی بر قسم مهم تشکیل ایتسی اقتضا ایدر .